

**15 januari
2017**

Onderzoek:

'Verwachtingen voor 2018'

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 50.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

Verwachtingen voor 2018

31 december 2017

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek deden 31.010 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek vond plaats van 27 tot en met 30 december 2017. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Rozemarijn Lubbe, rozemarijn.lubbe@eenvandaag.nl.

Samenvatting

Als het Opiniepanel helderziend is... De verwachtingen voor 2018

Het is inmiddels vaste prik in december: het onderzoek over de verwachtingen voor het nieuwe jaar. Af en toe lastig in te vullen, zo zeggen de panelleden zelf, want het gaat niet om meningen maar om voorspellingen. Toch deden ruim 31.000 mensen mee. Stel dat de panelleden helderziend zijn, dan ziet 2018 er als volgt uit:

Nationale politiek

- De VVD wordt landelijk de grootste partij bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart, zo denken de meeste panelleden. Lokale partijen en het CDA gooien ook hoge ogen.
- Tegelijk met de gemeenteraadsverkiezingen staat ook het referendum over de sleepwet gepland. Tweederde (67%) van de deelnemers denkt dat de meeste mensen tegen de wet stemmen. De grootste groep (66%) verwacht dat het kabinet de sleepwet desondanks zonder aanpassingen doorvoert.
- Dient het opstappen van Roemer als voorbeeld voor andere fractievoorzitters? Nee, denkt een derde (33%). Mensen die wel denken dat er het komende jaar partijleiders opstappen, noemen het vaakst Pechtold. Een kwart (26%) denkt dat hij in 2018 opstapt.

Internationale politiek

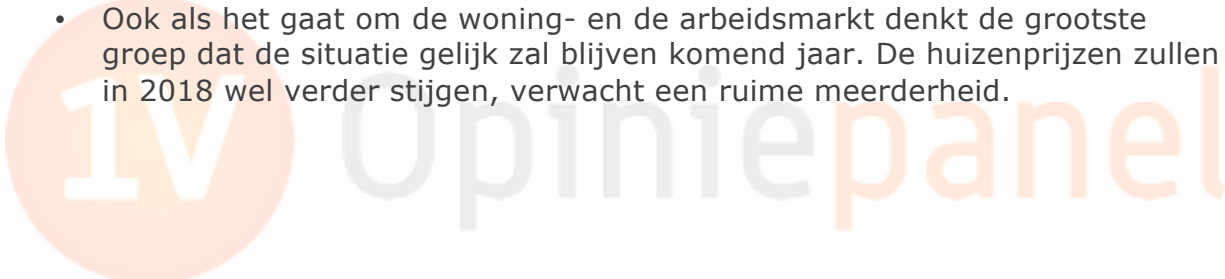
- De meeste mensen (57%) denken dat Donald Trump over een jaar nog president van de Verenigde Staten is. De verhoudingen tussen Europa en de VS blijven volgens de helft (52%) hetzelfde, 41 procent denkt dat die verslechteren.
- Ook de verhoudingen tussen Europa en Rusland blijven in 2018 ongeveer hetzelfde, verwacht een meerderheid (56%). Een derde (35%) denkt dat die slechter worden, bijna niemand verwacht dat het beter gaat.
- De vluchtelingenproblematiek gaat de EU in 2018 verder verdelen, verwacht de grootste groep. Slechts 14 procent heeft vertrouwen in een meer eenduidige aanpak.
- IS zal in 2018 verder worden teruggedrongen, zo voorspelt een ruime meerderheid. Slechts 7 procent denkt dat de terreurgroep komend jaar meer gebied zal veroveren.

Sport

- De grootste groep (43%) denkt dat Nederland bij de Winterspelen in PyeongChang, Zuid-Korea, minder medailles haalt dan in 2014. Slechts vijf procent denkt dat we meer dan 24 plakken mee naar huis nemen.
- De meeste hoop hebben we in de schaatsers. Sven Kramer heeft gezegd dat zijn Spelen pas geslaagd zijn als hij drie gouden plakken haalt maar of dat lukt, durven mensen niet te zeggen. Een derde (36%) denkt van wel, 46 procent denkt dat dat te hoog gegrepen is.
- Winterkampioen voetbal PSV gooit de hoogste ogen om ook aan het eind van het seizoen nog bovenaan te staan. Een op de vijf (19%) denkt dat voorlopig nummer twee Ajax een inhaalslag maakt en dat de schaal naar Amsterdam gaat.

Economie

- Met de economie zal het in 2018 net zo goed blijven gaan als nu, denkt de helft. Een derde (34%) van de deelnemers verwacht dat het in 2018 nog beter zal gaan.
- Ook als het gaat om de woning- en de arbeidsmarkt denkt de grootste groep dat de situatie gelijk zal blijven komend jaar. De huizenprijzen zullen in 2018 wel verder stijgen, verwacht een ruime meerderheid.

Uw verwachtingen voor 2018

Traditiegetrouw sturen we u aan het einde van het jaar een aantal vragen over uw verwachtingen voor het nieuwe jaar.

Heeft u er vertrouwen in dat het beter zal gaan in Europa? Wat verwacht u van de gemeenteraadsverkiezingen? En denkt u dat Nederland het gaat doen op de Olympische Spelen? In dit onderzoek passeren diverse onderwerpen de revue.

1) Nationale politiek

In maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Graag blikken we vast met u vooruit. Los van op wie u zelf zal stemmen:

Welke partij denkt u dat het grootst wordt bij de gemeenteraadsverkiezingen?

U kunt drie antwoorden aankruisen.

- 1) VVD
- 2) Lokale partij
- 3) CDA

Denkt u dat er in 2018 fractievoorzitters zullen vertrekken, en zo ja, welke fractievoorzitters?

De fractievoorzitters staan op alfabetische volgorde. U kunt meerdere antwoorden aankruisen.

- 1) Geen enkele fractievoorzitter stapt op 33%
- 2) Alexander Pechtold 26%
- 3) Henk Krol 12%
- 4) Lodewijk Asscher 10%

Denkt u dat er in 2017 ministers zullen vertrekken, en zo ja, welke ministers?

De ministers staan op alfabetische volgorde. U kunt meerdere antwoorden aankruisen.

- 1) Er vertrekken geen ministers 27%

- 2) Ferdinand Grapperhaus (minister van Justitie en Veiligheid, CDA) 21%
- 3) Kajsa Ollongren (minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, D66) 12%

Verwacht u dat het kabinet Rutte III in 2018 valt of niet?

- Ik verwacht dat het kabinet valt 27%
- Ik verwacht niet dat het kabinet valt 66%
- Weet niet / geen mening 7%

Referendum 'aftapwet' of 'sleepwet'

Er wordt in maart ook een referendum gehouden over de 'aftapwet'. De wet is al aangenomen, maar als bij dat referendum de opkomstdrempel van 30 procent gehaald wordt moet de Tweede Kamer zich daar opnieuw over buigen.

Denkt u dat opkomst wel of niet gehaald wordt?

- Dat denk ik wel 65%
- Dat denk ik niet 29%
- Weet niet / geen mening 6%

Wat verwacht u dat de uitslag van het referendum zal zijn?

- De meerderheid zal voor de sleepwet stemmen 20%
- De meerderheid zal tegen de sleepwet stemmen 67%
- Weet niet / geen mening 13%

Stel dat de meerderheid tegen de sleepwet stemt, wat verwacht u dan dat het kabinet gaat doen?

- Niets, de sleepwet invoeren 66%
- De sleepwet aanpassen en invoeren 22%
- De sleepwet niet invoeren 6%
- Weet niet / geen mening 6%

2) Internationale politiek

Bent u het eens of oneens met de volgende stelling:

'Nu de Brexit komt verwacht ik dat er binnen 5 jaar meer landen uit de EU zullen treden.'

- Eens 52%

Oneens 37%

Weet niet / geen mening 11%

Verwacht u dat Europa in 2018 met een meer eenduidige aanpak komt voor de vluchtelingenproblematiek, dat de aanpak ongeveer hetzelfde blijft of dat de vluchtelingenproblematiek Europa verder zal verdelen?

Ik verwacht een meer eenduidige aanpak 14%

Ik verwacht dat de aanpak ongeveer hetzelfde blijft 34%

Ik verwacht verdere verdeeldheid 49%

Weet niet / geen mening 3%

Verwacht u dat de onderlinge verhoudingen tussen Rusland en Europa in 2018 beter worden, slechter of ongeveer hetzelfde blijven?

Beter 5%

Ongeveer hetzelfde 56%

Slechter 35%

Weet niet / geen mening 3%

Verwacht u dat de onderlinge verhoudingen tussen de Verenigde Staten en Europa in 2018 beter worden, slechter of ongeveer hetzelfde blijven?

Beter 4%

Ongeveer hetzelfde 52%

Slechter 41%

Weet niet / geen mening 3%

Denkt u dat Trump aan het eind van 2018 nog president is van de Verenigde Staten of niet?

Nog wel president 57%

Geen president meer 34%

Weet niet / geen mening 9%

3) Sport

In 2018 vinden in Pyeongchang, Zuid-Korea de Olympische Winterspelen plaats. Bij de laatste Olympische Winterspelen in 2014 haalde Nederland 24 medailles: 8 goud, 7 zilver en 9 keer brons.

Denkt u dat we in 2018 tijdens de Olympische Winterspelen in Pyeongchang meer of minder medailles gaan behalen, of dat het ongeveer hetzelfde blijft?

Meer 5%

Ongeveer evenveel medailles 29%

Minder 43%

Weet niet / geen mening 22%

Sven Kramer zegt dat zijn Olympische Spelen pas geslaagd zijn als hij drie gouden medailles haalt. Kramer wil de 10 en 5 kilometer, de 1500 meter, de ploegenachtervolging en eventueel de massa start rijden.

Denkt u dat het Kramer wel of niet lukt om minimaal drie gouden medailles te halen?

Dat denk ik wel 34%

Dat denk ik niet 46%

Weet niet / geen mening 20%

Welke club verwacht u dat in 2018 landskampioen wordt?

PSV 40%

Ajax 19%

AZ 1%

PEC Zwolle 1%

Feyenoord 4%

Andere club 4%

Weet niet / geen mening 30%

4) Veiligheid

Hoe veilig voelt u zich in Nederland?

Veilig 81%

Niet veilig 18%

Weet niet / geen mening 0%

Verwacht u wel of niet dat er het aankomende jaar een aanslag wordt gepleegd door radicale moslims in Nederland?

Ja, dat verwacht ik wel 46%
Nee, dat verwacht ik niet 36%
Weet niet / geen mening 18%

Verwacht u dat de Islamitische Staat (IS) het komende jaar meer gebied zal veroveren in het Midden-Oosten, of zal IS worden teruggedrongen? Of blijft de situatie ongeveer hetzelfde?

Ik verwacht dat IS meer gebied zal veroveren 7%
Ik verwacht dat de situatie ongeveer hetzelfde blijft 24%
Ik verwacht dat IS zal worden teruggedrongen 65%
Weet niet / geen mening 5%

Hoe staat de internationale veiligheid er volgens u op dit moment voor? Het is...

Heel veilig 3%
Redelijk veilig 36%
Niet zo veilig 46%
Helemaal niet veilig 13%
Weet niet / geen mening 3%

Verwacht u dat de internationale veiligheid in 2018 zal verbeteren, slechter zal worden of ongeveer gelijk blijft?

Wordt beter 9%
Blijft ongeveer gelijk 52%
Wordt slechter 36%
Weet niet / geen mening 4%

5) Nederlandse economie

Hoe staat de Nederlandse economie er volgens u op dit moment voor?

Goed 69%
Niet goed, niet slecht 24%
Slecht 5%
Weet niet / geen mening 2%

Staat de Nederlandse economie er volgens u beter, slechter of ongeveer hetzelfde voor als zes maanden geleden?

Beter 53%
Ongeveer hetzelfde 39%
Slechter 5%
Weet niet / geen mening 3%

Verwacht u dat de economische situatie van Nederland de komende 6 maanden beter of slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

Beter 34%
Ongeveer hetzelfde 51
Slechter 10%
Weet niet / geen mening 3%

Staat de Nederlandse arbeidsmarkt er volgens u beter, slechter of ongeveer hetzelfde voor als zes maanden geleden?

Beter 62%
Ongeveer hetzelfde 28%
Slechter 6%
Weet niet / geen mening 4%

Verwacht u dat de Nederlandse arbeidsmarkt de komende 6 maanden beter of slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

Beter 43%
Ongeveer hetzelfde 44%
Slechter 8%
Weet niet / geen mening 5%

Staat de Nederlandse woningmarkt er volgens u beter, slechter of ongeveer hetzelfde voor als zes maanden geleden?

Beter 29%
Ongeveer hetzelfde 33%
Slechter 32%
Weet niet / geen mening 6%

Verwacht u dat de Nederlandse woningmarkt de komende 6 maanden beter of

slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

- Beter 17%
- Ongeveer hetzelfde 43%
- Slechter 34%
- Weet niet / geen mening 6%

Verwacht u dat de prijzen van de huizen in Nederland de komende 6 maanden over het algemeen gaan stijgen of dalen, of dat die ongeveer hetzelfde blijven?

- Veel stijgen 17%
- Een beetje stijgen 56%
- Ongeveer hetzelfde 20%
- Een beetje dalen 2%
- Veel dalen 1%
- Weet niet / geen mening 5%

Is de financiële situatie in uw huishouden beter of slechter dan 6 maanden geleden, of is die ongeveer hetzelfde gebleven?

- Beter 13%
- Ongeveer hetzelfde 61%
- Slechter 25%
- Weet niet / geen mening 2%

Verwacht u dat de financiële situatie van uw eigen huishouden de komende zes maanden beter wordt, slechter of ongeveer hetzelfde blijft?

- Beter 12%
- Ongeveer hetzelfde 53%
- Slechter 32%
- Weet niet / geen mening 2%